



ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ, ΤΕΙ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Ο νόμος περί "ΚΟΛΕΓΙΩΝ" καταλύει το ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΝΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΕΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ "ΠΤΥΧΙΩΝ" ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Νοέμβριος 2008

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ της δικομματικής συναίνεσης για τη αναθεώρηση του άρθρου 16 του ελληνικού Συντάγματος, η ακαδημαϊκή κοινότητα αντιμετωπίζει συνεχείς διαλυτικές παρεμβάσεις στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Α.Ε.Ι. Η κυβέρνηση έχει αποφασίσει να άρει στην πράξη τις συνταγματικές εγγυήσεις για τον δημόσιο χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης δια της *διασταλτικής ερμηνείας των συνταγματικών διατάξεων*. Ενδεικτική της ασκούμενης πολιτικής είναι η σταθερή μείωση των εθνικών πόρων για την παιδεία, η επιβολή διδασκτρών σε προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, η υπονόμευση της έρευνας και των μεταπτυχιακών σπουδών και ο δια της χρηματοδότησης εκβιασμός των Ιδρυμάτων να αποδεχτούν τις νέες ρυθμίσεις.

Στο πλαίσιο αυτών των σχεδιασμών, κεντρική σημασία αποκτά η πρόσφατη, με τον νόμο 3696/2008, «απελευθέρωση» των εμπορικών δραστηριοτήτων στην ανώτατη εκπαίδευση. Η δυνατότητα που δόθηκε στα λεγόμενα «Κολέγια» να πωλούν «υπηρεσίες ανώτατης εκπαίδευσης» μέσω εμπορικών συμφωνιών δικαιόχρησης (franchising) ή πιστοποίησης (validation) με ξένα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, παραβιάζει κατάφορα το ελληνικό Σύνταγμα που προβλέπει ότι «η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση» και ότι «η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται».

Είναι αλήθεια ότι, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, πολλαπλασιάστηκαν τα *Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών* που, αυθαίρετα, παράνομα και με την ανοχή της πολιτείας, αυτοαναγορεύτηκαν σε «Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών» ή σε «Κολέγια». Έκτοτε, οι εμπορικές αυτές επιχειρήσεις λειτουργούν καλύπτοντας τη διευρυμένη ζήτηση μεταλυκειακών σπουδών και τις ανάγκες της αγοράς για προσωπικό χαμηλής εξειδίκευσης και κατάρτισης δίχως επαγγελματικά δικαιώματα. Κατά το ίδιο διάστημα, στα ελληνικά Α.Ε.Ι. ιδρύθηκαν πολλές δεκάδες τμημάτων σε αμφισβητούμενα γνωστικά ή τεχνολογικά πεδία, δίχως τις αναγκαίες υποδομές, με αριθμητικά ανεπαρκέστατο ερευνητικό, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Σε αυτό το κλίμα, κάποιες δεκάδες ιδιωτικών επιχειρήσεων προσφοράς υπηρεσιών κατάρτισης, παρά τη ρητή απαγόρευση του Συντάγματος, κατέληξαν να πραγματοποιούν στην Ελλάδα «ανώτατες σπουδές», μεταφέροντας «πιστωτικές μονάδες» στα «μητρικά ιδρύματα τα οποία, με τη σειρά τους, απονέμουν τίτλους σπουδών «ισότιμους» με τα πτυχία τετραετούς ή πενταετούς φοίτησης των ελληνικών Α.Ε.Ι.



ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ τελευταίας δεκαετίας, αναιρώντας το γράμμα και το πνεύμα του ελληνικού Συντάγματος, κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο «εμπορικών δραστηριοτήτων» που αφορούν σε προσφορά υπηρεσιών μεταλυκειακής κατάρτισης. Πρόκειται για το πεδίο της «άτυπης εκπαίδευσης» που, επειδή δεν εντάσσεται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δεν υπόκειται στις προβλέψεις του ελληνικού Συντάγματος.

Με τον τρόπο αυτόν, το ελληνικό δημόσιο έχει παραιτηθεί από την πλήρη εθνική αρμοδιότητα (αρχή της Επικουρικότητας) που του παρέχουν οι καταστατικές ευρωπαϊκές συνθήκες για τα θέματα παιδείας. Πρόκειται περί σκόπιμων παραλείψεων και συνειδητής παράκαμψης των συνταγματικών εγγυήσεων. Τα κόμματα εξουσίας είχαν την πεποίθηση ότι το άρθρο 16 του Συντάγματος θα αναθεωρηθεί, βάσει της ομολογημένης δικομματικής συναίνεσης. Έτσι, οι ελληνικές κυβερνήσεις δημιούργησαν, εν γνώσει τους, όλες τις προϋποθέσεις για την καταδίκη της Ελλάδας από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που, με την πρόσφατη απόφασή του, αποφάνθηκε ότι «τα διπλώματα που πιστοποιούν σπουδές που πραγματοποιήθηκαν βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης» είναι αποτέλεσμα εμπορικών πράξεων. Ως εκ τούτου, «δεν εντάσσονται, από απόψεως της Οδηγίας 89/48, στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και, κατά συνέπεια, στις προβλέψεις του άρθρου 16 του ελληνικού Συντάγματος».

Στην απόφαση αυτή συνέβαλε τα μέγιστα και η τροπολογία 63/13/2β του τότε Ευρωβουλευτή και νυν υπουργού της Νέας Δημοκρατίας κ. Κ. Χατζηδάκη, που προβλέπει ότι «οι τίτλοι εκπαίδευσης που εκδίδονται από εκπαιδευτικά ιδρύματα με την μέθοδο της δικαιόχρησης, της αναγνώρισης, ή της πιστοποίησης θεωρούνται τίτλοι εκπαίδευσης των ιδρυμάτων που εκδίδουν τον σχετικό τίτλο».

Η απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεν αμφισβητεί λυπόν την εθνική αρμοδιότητα σε θέματα παιδείας. Αφορά σε δραστηριότητες που το ίδιο το ελληνικό δημόσιο έθεσε στο πεδίο της «ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και του ελεύθερου ανταγωνισμού». Διότι, όπως το διατύπωσε πολύ καθαρά ο Υπουργός Παιδείας κ. Στυλιανίδης στη Βουλή (7/112008), «οι επίτροποι παιδείας δεν είναι αυτοί οι οποίοι θα μπορούσαν να τοποθετηθούν με υπευθυνότητα για το ζήτημα. Είναι κυρίως ο επίτροπος ανταγωνισμού, διότι από το σκεπτικό και το διατακτικό της απόφασης προκύπτει ότι η Ελλάδα καταδικάζεται για την ελευθερία του δικαιώματος εγκατάστασης και εργασίας σε άλλο κράτος-μέλος. [...] Από τη δικαστική απόφαση του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προκύπτει ότι τα κολλέγια που ασκούν franchising στην Ελλάδα [...] δεν υπάγονται στο πεδίο αρμοδιότητας της εθνικής πολιτικής για το χώρο της παιδείας». Το επιχείρημα αυτό διατυπώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως εξής:

Η εκπαίδευση που παρέχεται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης και τα διπλώματα που χορηγούνται μετά το πέρας τέτοιων σπουδών εντάσσονται πλήρως στο εκπαιδευτικό σύστημα του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένο το ίδρυμα που χορηγεί το δίπλωμα, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιήθηκαν οι σπουδές». Συνεπώς, κατά της Επιτροπής, «το 16 του Ελληνικού Συντάγματος δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής προκειμένου περί σπουδών παρεχομένων βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης, εφόσον αυτές δεν εντάσσονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στηριγμένο στην ισχύ των εμπορικών συμφωνιών δικαιόχρησης και πιστοποίησης, που «δεν εντάσσονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα», αποφάσισε τα εξής:

[Σύμφωνα με την οδηγία 89/48] ένα δίπλωμα αναγνωρίζεται όχι λόγω της ουσιαστικής αξίας της εκπαίδευσης που πιστοποιεί, αλλά διότι καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα εντός του κράτους μέλους στο οποίο αυτό αποκτήθηκε ή αναγνωρίστηκε. Ως εκ τούτου, τυχόν διαφορές ως προς τη



διάρκεια ή το περιεχόμενο μεταξύ της εκπαίδευσής σε άλλο κράτος μέλος και της εκπαίδευσής στο κράτος μέλος υποδοχής δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν άρνηση της αναγνώρισης των οικείων επαγγελματικών προσόντων. [...] Εναπόκειται αποκλειστικά στις αρμόδιες αρχές οι οποίες χορηγούν τα διπλώματα [...] αν πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χορήγηση των διπλωμάτων αυτών. [...] Το κράτος μέλος υποδοχής υποχρεούται ρητώς να δεχθεί [...] ως απόδειξη του ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση διπλώματος, τις βεβαιώσεις και τα συναφή έγγραφα που έχουν χορηγήσει οι αρμόδιες αρχές των λοιπών κρατών μελών. Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να ελέγξει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων χορηγήθηκαν τα έγγραφα αυτά. [...] Κατά το γράμμα της οδηγίας 89/48, οι σπουδές δεν πρέπει οπωσδήποτε να έχουν πραγματοποιηθεί σε πανεπιστήμιο ή σε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα. [...] Αρκεί να πρόκειται για «ίδρυμα του αυτού εκπαιδευτικού επιπέδου.



Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ των προβλέψεων του άρθρου 16 του Συντάγματος επιτάσσει, λοιπόν, την απαγόρευση δια νόμου των εμπορικών συμφωνιών δικαιόχρησης και πιστοποίησης στην ελληνική ανώτατη εκπαίδευση και η ένταξη των λειτουργιών των *Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών* στην κατηγορία της μεταλλουργικής τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και η επαναφορά, αλλά κυρίως η εφαρμογή, των νομικών ρυθμίσεων που δεν επέτρεπαν τη χρήση από αυτές τις επιχειρήσεις των παραπλανητικών όρων «Πανεπιστήμιο, Κέντρο, Σχολή, Οργανισμός, Κολέγιο, Ινστιτούτο, Ακαδημία».

Πριν από δύο χρόνια, η ακαδημαϊκή κοινότητα απέτρεψε την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος. Τώρα η ιδιωτικοποίηση έρχεται τώρα από την πίσω πόρτα με τα Κολέγια και την αναγνώριση των πτυχίων τους. Ενώ το Σύνταγμα προβλέπει ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στη χώρα μας μόνο από δημόσια ιδρύματα και ενώ οι ευρωπαϊκές Συνθήκες αναγνωρίζουν στα κράτη μέλη την αποκλειστική αρμοδιότητα στα θέματα παιδείας, οι ελληνικές κυβερνήσεις υιοθετούν την άποψη ότι η εκπαίδευση συνιστά «υπηρεσία» και, συνεπώς, υπόκειται στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «ελεύθερη αγορά υπηρεσιών».

Οι κυβερνήσεις μας, αντί να απαντήσουν στην αυξημένη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση, υιοθέτησαν τα νεοφιλελεύθερα αξιώματα, όπως μεταφορά του κόστους από το δημόσιο στις οικογένειες (ΟΟΣΑ, ΠΟΕ) και, συστηματικά πλέον, δεν ανταποκρίνονται στη συνταγματική τους υποχρέωση να χρηματοδοτούν ισότιμα και χωρίς διακρίσεις τα ΑΕΙ της χώρας. Σήμερα μπορεί κανείς εύκολα να διαπιστώσει την ανισότητα ανάμεσα στα επιμέρους ιδρύματα στον τομέα των υποδομών και των εγκαταστάσεων, του προσωπικού και της φοιτητικής μέριμνας.

Για τα περιφερειακά ιδίως ιδρύματα, όπως και για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, οι συμβασιούχοι συνάδελφοι αποτελούν την πλειονότητα του προσωπικού, διδάσκουν με ευτελείς μισθούς και αντιμισθίες, χωρίς επαγγελματική ασφάλεια, χωρίς να μπορούν να αφοσιωθούν στη διδασκαλία και να προχωρήσουν την έρευνά τους, ενώ για τους φοιτητές και τις οικογένειές τους το κόστος των σπουδών είναι πλέον δυσβάστακτο.

Η νομιμοποίηση των εμπορικών καταστημάτων που ονομάζονται σήμερα, με τη βούλα του κράτους, «Κολέγια» θα ωθήσει στον περαιτέρω μαρασμό των περιφερειακών ιδρυμάτων, στην απαξίωση των πτυχίων, στην ακύρωση οποιουδήποτε εθνικού σχεδιασμού για την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Εξισώνοντας τετραετείς ή πε-



νταετείς βασικές σπουδές και πτυχία με τις τριετείς σπουδές, ακυρώνοντας ουσιαστικά τις αντιστοιχίες πτυχίων-επαγγελματικών δικαιωμάτων και, κυρίως, αποποιούμενη των αρμοδιοτήτων του εθνικού κράτους στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η κυβέρνηση ανοίγει τους ασκούς του Αιόλου. Ο νόμος που ψηφίστηκε το καλοκαίρι για τα «κολέγια», εν αναμονή της απόφασης του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου για τα επαγγελματικά δικαιώματα, νομιμοποιεί τη λειτουργία ιδιωτικών μονάδων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρά τις προβλέψεις του Συντάγματος. Ακυρώνει το μοντέλο των τετραετών ή πενταετών βασικών σπουδών που ισχύει για τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, εξισώνοντάς τα με τα τριετή άλλων χωρών. Οδηγεί στο κλείσιμο ή τις συγχωνεύσεις των λεγόμενων «μη-βιώσιμων» ιδρυμάτων, ιδίως της περιφέρειας, διοχετεύοντας τη ζήτηση προς την «ελεύθερη αγορά εκπαιδευτικών υπηρεσιών». Ο νόμος αυτός αυτοακυρώνεται σε οτιδήποτε αναφέρει περί ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του ελληνικού κράτους, καθώς κάτι τέτοιο απαγορεύεται ρητά από την ΕΕ που αναγνωρίζει δικαιώματα ελέγχου μόνο στα μητρικά ιδρύματα.



Η ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ οφείλει να πρωτοστατήσει στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας εκπαίδευσης, του έργου των φοιτητών και των διδασκόντων. Να διατηρήσει αρραγές το εκπαιδευτικό μέτωπο και να αναζητήσει πολιτικές και λύσεις εναντίον των ρυθμίσεων που διαλύουν το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα. Η τελευταία ομόφωνη απόφαση της συνόδου των πρυτάνεων, τα ψηφίσματα των ακαδημαϊκών οργάνων Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, οι αντιδράσεις των επαγγελματικών ενώσεων και ιδίως οι θέσεις των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών και των φοιτητών μας, θα αποτρέπουν για μια ακόμη φορά την υποβάθμιση του εθνικού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και θα υπερασπιστούν το κύρος των σπουδών και των πτυχίων μας.

- Να απαγορευτούν νομοθετικά οι εμπορικές συμφωνίες δικαιόχρησης ή πιστοποίησης στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Αυτό επιτάσσει το ελληνικό Σύνταγμα και οι διατάξεις του είναι απολύτως συμβατές με την Ευρωπαϊκή νομική τάξη και την αρχή της επικουρικότητας.
- Να αποτραπεί κάθε πολιτική που κατατάσσει την εκπαίδευση στην «ελεύθερη αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών» και να υπερασπιστούμε το καθεστώς που προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Συνθήκη για την αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών σε ζητήματα εκπαίδευσης: «Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη της παιδείας [...] σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος» (κεφ. 3, άρθ. 149.1) «[το Συμβούλιο στα θέματα εκπαίδευσης] δεν εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών» (αρ. 149.4 και 150,4).
- Να σταματήσουν, κυβέρνηση, πολιτικά κόμματα και πολιτικοί να κρύβονται πίσω από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου, που οι ίδιοι προκάλεσαν. Να ακυρωθούν στην πράξη και στους εσωτερικούς κανονισμούς των ιδρυμάτων οι διατάξεις του Ν. 3685/2008 που επιτρέπουν στα ελληνικά ΑΕΙ να ασκούν πρακτικές δικαιόχρησης στο επίπεδο των μεταπτυχιακών σπουδών.
- Να σταματήσει το εμπόριο τίτλων και πακέτων διδασκαλίας «ανώτατης εκπαίδευσης» από ιδιωτικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Η λειτουργία τους παραβιάζει το Σύνταγμα, ακυρώνει το τετραετές ή πενταετές των βασικών σπουδών και των πτυχίων, θρυμματίζει τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων μας, υποβαθμίζει και αποδιαρθρώνει τον ενιαίο εθνικό χώρο ανώτατης εκπαίδευσης.